

LGBT komiteen arbejder med lovgivning og rettigheder i relation til LGBT-personer og er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk

komiteen.dk

Tina Thranesen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

11. februar 2025

Folketingets Sundhedsudvalg

Vedr. L 126 Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Ændring af ugegrænsen for den fri abort)

LGBT komiteen har ingen bemærkninger til lovforslagets hovedindhold, altså spørgsmålet om ugegrænsen for den fri abort. Lovudkastet, der var i høring, var helt uproblematisk og vi indgav da heller ikke høringssvar¹. Men regeringen har valgt at foretage substantielle ændringer i forhold til udkastet, så det fremsatte lovforslag er væsensforskelligt.

Der er tale om en gennemgribende sproglig ændring, idet 'den gravide' overalt erstattes med 'den gravide kvinde' (samt tilsvarende i grammatiske variationer). Dette er højst problematisk.

Ufuldstændig høring

Ændringerne har intet at gøre med substansen i lovudkastet. De er derimod en *de facto* tilbagerulning af LOV nr 744 af 25/06/2014².

LOV nr 744 af 25/06/2014 var konsekvensrettelser som følge af indførelsen af juridisk kønsskifte. Her indførtes sprogbrugen med 'den gravide' frem for 'kvinden' og så videre. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik blandt andet:

Herved sikres det bl.a., at en person med livmoder fortsat kan få tilbudt relevante, lovfæstede ydelser vedrørende svangreomsorg, abort, fosterreduktion og behandling med assisteret reproduktion.

Der var altså tale om en revision, der skulle sikre klarhed og præcision, for derigennem at sikre transpersoners retsstilling.

Omskrivningen i det aktuelle lovforslag i forhold til lovudkastet er således ikke blot en redaktionel ændring. Lovforslaget indfører nu en substantiel ændring i forhold til eksisterende lovgivning, en ændring, der altså ikke har været i høring.

Sproglige ændringer

I høringsnotatet anføres, at Sundhedsministeriet har foretaget ændringerne på baggrund af høringssvarene. Der er to høringssvar, der adresserer denne sprogbrug. Høringsnotatet sammenfatter³:

Jordemoderforeningen bemærker, at man i lovforslaget har valgt et sprogbrug, hvori man undlader at italesætte, at langt størstedelen af de personer, der skal gennemgå en abort, er kvinder. Jordemoderforeningen bemærker, at der til abortspørgsmålet er knyttet et stærkt ligestillingselement, og at det derfor er vigtigt at italesætte, at det er kvinder, der er gravide, og ikke blot "personer".

¹ LGBT komiteen var heller ikke på høringslisten.

² Lov om ændring af sundhedsloven og lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. (Kriterier for kastration og justeringer som følge af indførelse af juridisk kønsskifte m.v.)

³ Høringsnotatet, side 11

[...]

Kvinderådet bemærker, at konsekvent i lovforslaget anvendes begrebet "den gravide", og nogle steder "denne" eller "person med livmoder". Kvinderådet forholder sig stærkt kritiske overfor dette og bemærker, at det primært er kvinder, der gennemgår graviditet og aborter. Kvinderådet ønsker, at det anerkendes, at moderniseringen af lovgivning på abortområdet er et vigtigt skridt for kvinders grundlæggende ret til egen krop, selvbestemmelse og ligestilling.

Begge organisationer bemærker altså, at med de ønskede sproglige ændringer dækker lovteksten alene størsteparten af de af personer, loven vedrører, men altså ikke alle. Begge organisationer begrundet ønsket med hensynet til ligestilling. Men den sproglige ændring har ingen betydning for kønsligestillingen mellem mænd og kvinder i majoritetsbefolkningen. Til gengæld har den indgribende betydning for transpersoner, der dermed skrives ud af lovteksten. For at råde bod på dette er der syv steder i bemærkningerne til lovforslaget indsat følgende:

Betegnelsen »den gravide kvinde« skal forstås bredt og omfatter alle personer, der er eller kan blive gravide, uanset kønsidentitet eller juridisk køn.

Transpersoners retsstilling har således hidtil været bestemt i lovteksten, men med lovforslaget skrives transpersoner ud af lovteksten og tilgodeses nu alene ved et fortolkningsbidrag i bemærkningerne.

Ergo:

- Lovudkastets tekst omfattede alle borgere, hvis retsstilling påvirkes af loven.
- Lovforslagets tekst omfatter nu alene kvinder, og forslagsstillerne påpeger, at der dermed er en gruppe, der ikke er omtales, men som skal fortolkes ind under bestemmelserne.
- Den eksisterende lovgivning har samme sprogbrug som lovudkastet og omfatter således alle borgere, hvis retsstilling påvirkes af loven.
- Ministeriet vælger altså at gøre lovforslaget mere upræcist ikke bare i forhold til det udkast, der var i høring, men også i forhold til eksisterende lovgivning.
- Ministeriet kommer ikke med yderligere forklaringer på, hvorfor transpersoners retsstilling skal skrives ud af loven og henlægges til de sekundære retskilder i form af lovbemærkninger (*travaux préparatoires*).

Lovkvalitet

Folketinget skal som lovgivende forsamling sikre en høj lov kvalitet. Til det formål findes vejledning om lov kvalitet (VEJ nr 9964 af 23/11/2023). Heri findes følgende tekster, idet LGBT komiteens bemærkninger er indsat i kursiv:

2. Sproget i lovforslag

[...]

Der må ikke slækkes på kravene til lovgivningens forståelighed m.v. i tillid til, at læserens juridiske uddannelse eller træning vil klare de fortolkningsvanskeligheder, som en uklar eller i øvrigt dårlig lovgivning uundgåeligt medfører. [...]

Det at formulere bestemmelserne, så en befolkningsgruppe, som loven berører, er sprogligt udraderet, betyder, at der kræves en faglighed for at finde og læse ned i lovforslagets bemærkninger, for at udtrække denne befolkningsgruppes retsstilling.

Det gælder navnlig, hvor loven giver myndighederne mulighed for at foretage indgreb over for borgere, virksomheder m.v. i form af f.eks. straf, konfiskation, tvangsindgreb, tilbagekaldelse af offentligretlige tilladelser, opkrævning af skatter og afgifter m.v., og hvor der derfor er et særligt behov for forudsigelighed i retstilstanden.

Lovforslaget handler om ugegrænsen for fri abort, altså noget, hvor forsinkelser i sagsgangen kan få afgørende betydning i form af fortabelse af adgangen til abort. Borgeren har i høj grad brug for klarhed og præcision i lovgivningen og dermed i forvaltningen.

Også i øvrigt er det et grundlæggende element i lov kvalitet, at enhver, som lovteksten henvender sig til, så vidt muligt let skal kunne læse og forstå den. En godt og klart affattet lov er en nødvendig forudsætning for en ensartet retsanvendelse og dermed for forudsigelighed og retssikkerhed. [...]

Lovforslagets tekst kan ikke let forstås af transpersoner, selvom deres retstilstand bestemmes af loven.

Et begreb bør overalt i lovteksten betegnes med samme udtryk [...]

Sundhedsloven vil, med lovforslagets tekst, sprogligt være inkonsistent med anden lovgivning.

Der bør tilstræbes en brug af kønsneutrale betegnelser for personer i lovgivningen, i det omfang dette kan lade sig gøre på en sprogligt hensigtsmæssig måde. [...]

Med lovforslaget vil ministeriet ændre bestemmelserne i sundhedsloven fra at være kønsneutrale til at være kønnede, sådan som de også var det før 2014.

Flertydige og overflødige ord bør tillige undgås. [...]

Ved at ændre 'den gravide' til 'den gravide kvinde' og så videre, ændrer ministeriet – bevidst – en præcis tekst til en upræcis tekst ved at tilføje overflødige ord.

Konklusion og anbefalinger

LGBT komiteen finder, på baggrund af det beskrevne, at lovforslag L 126 er helt utilfredsstillende, idet:

1. Det flytter fastsættelsen af transpersoners retstilstand, der i dag er hjemlet direkte i lovteksten, til bemærkninger til et lovforslag. Dette er en åbenlys forringelse af beskyttelsen af transpersoners rettigheder.
2. Lovforslaget bryder med en række grundlæggende principper for lov kvalitet, således som disse er formuleret i vejledningen, noget der får lovforslaget til at fremstå som lovsjusk.

Det er LGBT komiteens anbefaling,

1. At regeringen trækker sit lovforslag tilbage og fører teksten tilbage til ordlyden i lovudkastet, dog med de øvrige rettelser høringen har givet anledning til. Dette gælder selvsagt både selve lovforslaget og bemærkningerne hertil.
2. Såfremt regeringen ønsker at rulle LOV nr 744 af 25/06/2014 tilbage, må der laves et konkret lovforslag herom, som sendes i almindelig høring.
3. Såfremt regeringen ikke trækker lovforslaget tilbage, bør Folketinget som lovgivende forsamling ikke vedtage det, da det er i modstrid med vejledningen om lov kvalitet.
4. Da der i forbindelse med Folketinget behandling af lovforslaget alene kan fremsættes forslag om ændringer til lovteksten men ikke til bemærkningerne til lovforslaget, kan Folketinget ikke redde lovforslaget, idet der hermed blot vil opstå inkonsistens mellem lovtekst og bemærkninger.

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Tina Thranesen

Søren Laursen